

RDEČI PRAPOR

Glasiilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Poslovna številka 10 v.

Reklamacije so poštne preta. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Repoklasi se ne vračajo. Inzerati. Kvestopna petil-vrstica (širina 88 mm) za enkrat 10 vin., večkrat po dogovoru.

85. številka.

V Ljubljani, v soboto, dne 24. oktobra 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in repoklasi za list: Uredništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inzerate t. i. d.: Upravništvo „Rdečega Prapora“, Ljubljana, Dunajska cesta številka 20.

!! Sodrugi po deželi Kranjski !!

Na dan 1. novembra 1908

sklicujemo v Ljubljano

deželno

konferenco

z dnevnim redom:

1. Deželnozbornske volitve na Kranjskem.
2. Organizacija.
3. Raznoterosti.

Lokal: Hotel Ilirija, dvorana na levo.

Začetek točno ob 1/10. uro dopoldne.

Udeležiti se smejo te konference zastopniki političnih in strokovnih organizacij cele Kranjske, ki se morajo izkazati z mandati.

Priglasiti se je na naslov:

„Rdeči Prapor“, Ljubljana.

V LJUBLJANI, dne 18. oktobra 1908.

Okrajna organizacija v Idriji.	Okrajna organizacija v Ljubljani.	Okrajna organizacija v Zagorju.
--------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------

Prvi korak . . .

Trst, 20. oktobra.

«Edinost» je v enomer pisala, kako narodnjaki korakajo v boju za slovensko šolo v Trstu že 25 let. Pretekli teden je vlada poslala dr. Rybača dekret, s katerim se določa, da vzdržuje država za letos pet učnih moči za slovensko šolo v Trstu. «Edinost», ki je vedno pisala o petindvajsetletnem korakanju, je dan potem, ko je izvedela o sklepu vlade, zapisala:

«To je prvi korak v šolskem vprašanju tržaških Slovencev.»

Petindvajset let korakati in potem napraviti prvi korak, to je res nekaj čudnega. Toda šalo na stran. Če imamo danes slovensko ljudsko šolo v Trstu, katero vzdržuje deloma tudi vlada, je to edinole posledica zadnjih državnozbornskih volitev.

Smelo trdimo, da gre za to, kar se je pridobilo, največja zasluga socialni demokraciji. Vlada bi bila odločno odklonila vsako zahtevo dr. Rybača, ali kogarkoli, če bi je ne bili podprli socialno-demokratski poslanci v Trstu. In to vesta najbolje narodna prvaka tržaska: dr. Rybač, dr. Gregorin. Ko je Rybač zahteval od Becka ljudsko šolo, mu je ministrski predsednik odgovoril: «O tej zadevi se moram pogovoriti s tržaškimi poslanci.» Pittoni, Oliva, Pagnini in Scabar so izjavili ministrskemu predsedniku ne samo, da se ne upirajo zahtevi tržaških Slovencev, temveč da se tega postulata polaste in zahtevajo brze rešitve.

Kdor pozna avstrijsko vlado, ta ve, da je vlada upala v nasprotstva od strani socialističnih poslancev, ker so italijanske narodnosti, da bi imela tedaj izgovor napram jugoslovanskemu klubu, češ: tržaški poslanci so nasprotni. Toda socialisti so napravili še več nego objektivnost stališča: Mesec dni pozneje, ko se je povedalo vladi, da so vsi

tržaški poslanci edini v tej zadevi, je vlada se zavlačevala stvar z upanjem, da se polagoma spravi «ad acta». In tedaj sta šla zopet poslanca Pittoni in Oliva k c. kr. namestniku ter zahtevala rešitev vprašanja slovenske šole v Trstu v najkrajšem času. Tudi takrat je vlada obljubila in tudi takrat prav po avstrijsko — pozabila na obljubo. In zopet je šel poslanec Oliva pred sedmimi dnevi k ministrskemu predsedniku zahtevati slovensko ljudsko šolo v Trstu. Tedaj se mu je obljubilo, da vlada nabavi pet učnih moči že letos in to da bo začetek, s katerim vlada pripozna potrebo slovenske ljudske šole v Trstu. Potem ne bode dolgo čakati na ustanovitev šole same.

Ves ta čas je seveda delal za šolo tudi dr. Rybač in podcenjevali njegovo delo v tem vprašanju bi bila hiba. Ampak od tega priznanja pa do izveličevanja, kakor dela «Edinost» o Rybaču in Gregorinu, je vendar še precej daleč. Če imata ta dva gospoda še trohico dostojanstva, morata odločno obsojati tako božanstvo, kakršno krije «Edinost» o njunih osebah.

Ljudstvo vendar ni neumno, da ne bi razumelo, kam se dviga kadilo in kam merijo vsi tisti slavospevi «Edinosti» o advokatih Rybaču in Gregorinu. Posebno, ko se nalašč pozablja povedati, da imajo tu neprecenljivo zaslugo socialistični poslanci. Če bi ne bili zmagali socialisti pri zadnjih državnozbornskih volitvah, je gotovo, da bi tržaški Slovenci v šolskem vprašanju ne bili naredili niti takozvanega — prvega koraka.

Kam naj bi se bil Rybač obrnil za pomoč? Morda k Čehom? K Poljakom? Kako naj bi prisilil vlado v to, čemur bi se bila odrekla? Poljaki so dobro znani in ves kulturni svet že vé, kako narodno zatirajo Rusine v lastni deželi. Čeki pa imajo vedno kaj izsiliti zase. Toda še več: Nam je znano, da se je Rybač obrnil do Čehov, naj ga podpirajo, oni pa so mu izjavili, da ga bodo podpirali samo pod pogojem, da se pridobi tudi dunajskim Čehom ljudska šola. Tega bi pa vlada ne zamogla dati, ker so dunajski poslanci — izvzemši sedem socialistov — vsi nemški šovinisti, začeni pri nacionalcih in končavi pri krščanskih socialcih.

Tako so izjavili dr. Rybaču češki poslanci in so mu celo povedali, da če vlada tržaškimi Slovencem kaj privoli, potem bodo oni proti vladi odločno protestirali, ker se ta vprašanja rešujejo tako enostransko! To, kar trdimo, vemo iz gotovih virov.

Torej od slovanskih bratov nobenega pritiska na vlado; še celo nasprotnost! In vendar je storjen — prvi korak.

Vspreh socialističnih zastopnikov v Trstu je tu jasen kot beli dan, pa naj se «Edinost» še toliko dela nevedno in neumno.

Tistim socialistom, ki ste jih in jih še danes zmerjate za Lahone, predbacivate sovraštvo do Slovencev; tistim socialistom, proti katerim ste se v volilnem boju bojevali z najustudnejšim obrekovanjem; tistim socialistom, katerim ste hoteli škodovati s tem, da ste v stvarkah silili Slovence za stavkokaze — tistim socialistom gre največja zasluga za slovenske šole v Trstu.

To je dejstvo, častita gospoda, ki ga ne boste nikdar izbrisali iz zgodovine tržaškega Slovenstva.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Pod zagrinjalom sloge.

Tržaska posojilnica in hranilnica nam pošilja sledeči «popravek»:

Slavno uredništvo «Rdečega Prapora» v Ljubljani. Sklicevaje se na določbe § 19. tisk. zak. Vas uljudno prosimo, da priobčite v svojem cenjenem časopisu sledeči popravek: V št. 79. Vašega cenjenega lista ste objavili z naslovom «Pod zagrinjalom sloge» članek nekoga F. Milost, s katerim se je napadlo Tržasko posojilnico in hranilnico in nje načelnštvo (odbor). Trditve, navedene v tem članku, pa ne odgovarjajo resnici, če tuji je neki F. Milost celo svojim s imenom za to prevzel odgovornost. Žalibog ni res, da je tržasko-koperska škofija takoj vložila nad en milijon kron in da so ravno toliko kapitala naložili tudi poresko-koperski gospodje «nunci». Ni res, da si je posojilnica in hranilnica izvolila odbor 15 mož. Tržaska posojilnica in hranilnica ima načelnštvo (odbor) iz 10 udov in nadzornštvo iz 5 udov in izmed načelnštva je izvoljen izvrševalni odsek, obstoječ iz 5 udov, kateri rešuje vse tekoče in manj važne posle. Ni res, da so sklenili načelniki ali odborniki, da se 10% čistih letnih dohodkov razdeli med odbornike kot odškodnina, pač pa določujejo pravila, da je dati udom načelnštva 5% letnega čistega dobička in pa 5% čistega dobička članom izvrševalnega odseka za njih trud. To ne določuje odbor, ampak določujejo pravila in sklepa o tem občni zbor. In tudi ni res, da je bilo dobička vsako leto toliko, da je vsak posamezen odbornik prejel 35 K za vsako sejo. Kaj takega se ni dogodilo nikdar. Udje Tržasko posojilnice in hranilnice so prva leta, ko je bil zavod še mlad, prepuščali ves svoj del čistega dobička rezervnemu zakladu Tržasko posojilnice in hranilnice ali pa za dobrodelne namene. Lansko leto je imela posojilnica primeroma velik dobiček in udje načelnštva so dobili iz čistega dobička za svoj trud in svoje delo vsega skupaj K 3493.97. Ker obstoji načelnštvo iz 10 udov in ker je načelnštvo imelo razven dveh rednih mesečnih sej še razne izvanredne seje, posebno ob zaključku letnih računov, pride na vsakega uda načelnštva za vsako sejo okrog 10 K. Udje izvrševalnega odseka so po pravilih in vsled sklepa občnega zbora dobili za svoj trud znesek K 3493.97; če se pomisli, da ima izvrševalni odsek, ki obstoji iz 5 udov, vsak teden povprečno dve svoji posebni seji, ne pride niti 10 K za vsako sejo na posameznega uda. Nadzornštvo Tržasko posojilnice in hranilnice, obstoječe iz 5 udov, je dobilo za svoje nadzorovanje, pregledovanje knjig in za svoje seje in udeležbe pri skupnih sejah z načelnštvom vsega skupaj K 700. To vse zamorete izračunati na podlagi letnega poročila, odobrenega na občnem zboru Tržasko posojilnice in hranilnice. Če uvažujemo, da je načelnštvo in nadzornštvo Tržasko posojilnice in hranilnice gospodarilo z milijoni, Tržaska posojilnica in hranilnica, registrovana zadruga z omejenim poroštvom, je imela leta 1907 prometa nad 20 milijonov kron, vidimo, da so udje načelnštva in nadzornštva Tržasko posojilnice in hranilnice slabše plačani, nego odborniki kateregakoli si bodi enakakega zavoda in tudi slabše, nego udje socialističnih gospodarskih zavodov. Ni torej res, da so dobili odborniki Tržasko posojilnice in hranilnice 13% čistega dobička ali 8700 svetlih narodnih kronic». Tudi ni res, da zasluži kdo s tem, da sedi par ur, 35 K. Prepuščamo čitateljem presoditi, če je početje načelnštva in nadzornštva Tržasko posojilnice in hranilnice «izkoriščevalno» ali ne in če se sme imenovati odborniki Tržasko posojilnice in hranilnice «narodne pijavke», kakor je to storil g. Milost v svojem članku, priobčenem v Vašem listu. Spostovanjem: «Tržaska posojilnica in hranilnica, registr. zadruga z omejenim poroštvom v Trstu».

To je torej popravek. Juristi tržasko posojilnice in hranilnice, bi sicer lahko bolje vedeli, kakšen mora in kakšen sme biti popravek v zmislu zakona, ter se ni smeti prav nič čuditi, če bi mi mirne duše položili v koš pismo, ki nima kaj opraviti s stvarnim popravkom. Ampak priobčili smo njihovo poslanico, ker je res zanimiva za paznega čitatelja.

	1904	1907	na člana
1. Knjigotiskarji	2 405 000	2 929.000	222
2. Kovinarji	227 000	1 203.000	17
3. Lesni delavci	112 000	483 000	15
4. Tekstilni delavci	102 000	463 000	9
5. Rudarji	29.000	320.000	10
6. Klobučarji	315 000	318 000	108
7. Litografi	240 000	284.000	150
8. Zidarji	51 000	252 000	7
9. Železničarji	46 000	248.000	5
10. Pivovarski delavci	23.000	166.000	14
11. Steklarji	65.000	138.000	16
12. Nastavljenci boln. blagajen	79.000	132.000	253
13. Knjigovezi	72 000	130 000	40
14. Livarji	65.000	100.000	8
15. Kemski delavci	35.000	96 000	5
16. Strugarji	43 000	92 000	18
17. Porcelanski delavci	22 000	89.000	13
18. Zlatarji	20 000	78 000	52
19. Trgovski pomočniki	28 000	68 000	7
20. Slikarji in pleskarji	13 000	61.000	12
21. Tesarji	10.000	56.000	15
22. Tiskarniški pomožni delavci	33 000	46 000	17
23. Zavarovalniški nastavljenci	25 000	45 000	9
24. Usnjarski delavci	39 000	41 000	9

Vse druge stroke imajo 580 K kot najmanjši znesek in do 39 000 K kot najvišji znesek.

Ta razkaz najbolje pokazuje, kako so se ojačila strokovna društva v letih 1905, 1906 in 1907. Največji denarni vseh izkazujejo kovinarji, zakaj njihovo imetje se je pomnožilo v omenjeni dobi okroglo za 1.000.000 K. Po vsoti stoje na drugem mestu; če se pa primerja kvota številu članov, pa na osmem mestu.

Najboljši in najcenejši koledar slovenski je Žepni koledar

za delavce sploh in prometne uslužbence za navadno leto 1909.

Ta koledar izbija že deveto leto in se ga razpeča vsako leto nekaj tisoč. Posebno se odlikuje po vsebini koledar za leto 1909. Vsebina mu je naslednja: Ob novem letu (pesem), Koledar, Množilna razpredelnica, Kolkovne lestvice, Poštni tarif, Inozemske denarne vrednosti, Stara mera in nova, Koliko plačam osebne dohodnine, Vojna taksa (po novem zakonu), Podpore svojcem k orožnim vajam klicanih mož, O volitvah, Centralni sedeži avstrijskih strokovnih organizacij, Starostno zavarovanje zasebnih uradnikov, Organizacija avstrijskih državnih in privatnih železnic, Primož Trubar, Spanje, Drobiž in beleške za vsak dan v letu. Razen te vsebine prinaša koledar pet slik socialno-demokratskih državnih poslancev, in sicer: Hudec Jos., Renner Karol, Scabar Rajko, Skaret Ferdinand in Tomschik. Ta bogata vsebina priča, da je koledar vsega priporočila vreden za vsakogar. Razpošiljati se je pričel v drugi polovici meseca oktobra. Organizacije in posamezne naročnike kar najljubše prosimo, da ga naroče čimprej, zakaj pošiljatev more biti le tedaj točna, če se naročniki zglase pravočasno. Cena v platno vezanemu izvodu je 80 v, po pošti pa 10 v več. Naroča se pri «Delavski tiskovni družbi» v Ljubljani (Dunajska cesta št. 20) in pri upravnistvu «Rdečega Praporja».

Darila.

Z Jesenic nam je poslal sodrug S. O. K 10-50 strankiniga davka. Hvala! Fr. Bartl, blagajnik.

Pred zimo mi je vedno tesnobno.

Moji otroci so tako nežni in občutljivi! Poleti je že še, toda čim pride oktober pa kašljajo in vsakih par dni ostane kateri doma, ker se je prehladil. — Ali predraga! Zakaj pa ne dejete otrokom Fayevih pravih sodenrskih mineralnih pastil? Poglejte moje trabante — kako zdravi, kajne? Ti dobivajo pa tudi Fayeve prave Sodenkerke, če gredo v šolo, Fayove prave Sodenkerke, če gredo drsat na led ali se gredo sprehajati. Poskusite jih samo enkrat.

Škatljica velja le K 1-25 in se dobi v vsaki lekarni, drogeriji ali trgovini z mineralnimi vodami. — Ponaredbe je zavrniti kar najodločneje!

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko:

W. TH. GUNTZERT,

Dunaj IV./L. Grosse Neugasse 27.

Dolnška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon števil. 168.

v Ljubljani

Telefon števil. 168.

priporoča svoje

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Kredito
Kdor išče
personalni,
hipotekarni ali realni
57-5
naj zahteva brezplačno prospekt
Meller L. Egved
Budimpešta
IX. Fayal-ulica 7.
Telefon-Interurban
46-31.

KAVARNA
'Unione'
proje 'Tedesco' v Trstu
se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Edino pravi
Thierryev balzam
le z zeleno znamko aune. — 12/2 ali 6/1 steklenice ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K.
Thierryevo centifolijino milo
proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, go. rešici, kislini, kašlju, krču slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.
Naročila naj se naslavlja na: 275
Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.
33-32 Zaloga večinoma po lekarnah.

Zastonj pošljem vsakemu in poštne prosto cenik za 5000 ur.
Roskopf Patent K 3— J-Budilka K 6—
Srebr.-Rosk. « 6— Z bitjem « 8—
Železn.-Rosk. « 7— Z godbo « 10—
Sreb z dvoj. plašč. « 8— 6 valcnov « 12—
Budilka « 2-40 Pendel ura 70 cm « 7—
S svet. števil. « 3— Z zvon. bitjem « 9—
Z enim zvoncec « 5— Z budilko « 10—
Kuhinjska ura « 3— Z godbo « 12—
Original, Omega, Schaffhausen, Glashütte, Helios, Amalfi, c. kr. preizkušeno od K 13— Zlatnina in srebrnina po originalnih tvorniških cenah.
Triletna garancija. Ako ne ugađa, zamena, ali pa se vrne denar. 15-4
Maks Böhnel, Dunaj IV.
Margaretenstrasse 27/20 v lastni hiši.
Sodno zapriseženi cenitelj in izvedenec. Največja in najstarejša tvrdka. Ustanovljeno 1840.
5000 slikanih cenikov zastonj in poštne prosto.

Prva slovenska ::
:: modna trgovina
za gospode
Engelbert Skušek
Ljubljana
Mestni trg števil. 19
se najtopleje priporoča.
104-3

1200 tucatov zgotovljenih platnenih odev (rjuh) brez šiva.
150 cm široke in 2 m dolge, izgotovljene iz dobrega platna, se zaradi reduciranja produkcije prodaja po **K 2-40** komad. Ravnotake odeje 2 m 25 cm dolge po **K 2-80** komad. Razpošilja se najmanj 6 komadov proti povzetju.
Pozor! Prosim, da se moje blago ne zamenjava s konkurenčnim, cenejšim blagom. Razpošiljam samo dobro blago in za neugajajoče vrnem takoj denar.
S. Stein
tovarna za platno
Nachod na Češkem. Poštni predal 34.

Poltniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in v neslajno potovanje naj se obrnejo
Simona Almetza
v Ljubljani Koroševske ulice 22
Kot dnevna Pojavnika doje se leopoldina

Pred kratkim ustanovljena.
Na razpolago ima **10.000 hl vina** (mošta) združenih kmetov iz najboljših vinogradnih krajev, kakor: Brje, Skrilje, Dobravlje, Kamnje in drugih bližnjih vasi.

Kmečka delavska gospodarska zadruga v Dobravljah, Goriško.
Registrovana zadruga z omejeno zavezo. 4
Zadružno vodstvo!

Lastne kleti.
Priporoča se cenjenim konsumentom, zadrugam, trgovcem in gostilničarjem po Goriškem, Kranjskem, Koroškem, v Trstu in drugod.
Postrežba točna in prava!
Cene zmerne!